Rükû halinde iken secde yerine bakılacağına dâir delil nedir?

[Türkçe — Turkish — تركي]

Muhammed Salih el-Muneccid

Terceme : Muhammed Şahin

Tetkik : Ali Rıza Şahin

2012 - 1433

IslamHouse.com

﴿ ما هو الدليل على النظر إلى موضع السجود حال الركوع؟ ﴾

« باللغة التركية »

محمد صالح المنجد

ترجمة: محمد مسلم شاهين

مراجعة: علي رضا شاهين

2012 - 1433

IslamHouse.com

بسم الله الرحمن الرحيم

Soru:

Namaz kılan kimsenin rükû halinde iken secde yerine bakacağına dâir İlmî Araştırmalar ve Dâimî Fetvâ Komitesi'nin fetvâsını okuduk.

Bu görüşün bir delili var mıdır?

Cevap:

Hamd, yalnızca Allah'adır.

Birincisi:

Sahih sünnette gelen hadisler, Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'in namaz kılarken secde yerine baktığına dâir O'nun sünneti zikredilmiştir. Bu hadisler, genel olarak namazın bütün bölümlerini kapsar.Sanırım bu hadisler, İlmî Araştırmalar ve Dâimî Fetvâ Komitesi âlimlerinin nakledilen görüşlerinin delilleridir.

Bu delillerden bazıları şunlardır:

Âişe'den -Allah ondan râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre o şöyle demiştir:

((دَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْكَعْبَةَ مَا خَلَّفَ بَصَرُهُ مَوْضِعَ سُجُودِهِ حَتَّى خَرَجَ مِنْهَا)) [رواه ابن حبان والحاكم وصححه الألباني في صفة صلاة النبيصلى الله عليه وسلم]

"Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- Kâbe'ye girince, oradan çıkıncaya kadar secde yerinden gözlerini ayırmadı."[1]

İmam Abdurrezzak es-San'ânî -Allah ona rahmet etsin- "el-Musannef" adlı kitabında bu konuda seleften gelen eserler zikretmiştir.Bu eserlerden bazı şunlardır:

1. Ebu Kilâbe'den rivâyet olunduğuna göre o şöyle demiştir:

"Müslim b. Yesâr'a: Namazda bakılacak son nokta (sınır) neresidir? Diye sordum.

Bunun üzerine dedi ki: Secde ettiğin yere bakarsan, bu güzeldir."

---

[1] İbn-i Hibbân; 4/324. Hâkim; 1/652. Elbânî, "Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'in Namaz Kılış Şekli" adlı kitabında hadisin sahih olduğunu belirtmiştir.

2. İbrahim en-Nehaî'den rivâyet olunduğuna göre o, namaz kılan kimsenin gözlerini secde yerinden ayırmamasından (başka yere bakmamasından) hoşlanırdı.

3. Muhammed b. Sîrîn'den rivâyet olunduğuna göre o, bir kimsenin (namaz kılarken) gözlerini secde yerinin hizâsına dikmesinden hoşlanırdı."[1]

İlmî Araştırmalar ve Dâimî Fetvâ Komitesi'nin âlimlerinin söylemiş oldukları şey; Ebu Hanife, Şâfiî ve Ahmed gibi âlimlerin cumhurunun görüşüdür.

Bazı âlimler:"Namaz kılan kimse,teşehhüd halinde iken şehâdet parmağına bakar" diyerek bu yeri yukarıda geçen konunun dışında tutmuşlardır ki, bu istisnânın doğru olduğunu te'yid eden sahih sünnetten delil vardır.

Nitekim Abdullah b. Zubeyr'den -Allah ondan râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre o şöyle demiştir:

---

[1] Abdurrezzak'ın Musannefi; c: 2, s: 163

((أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا جَلَسَ فِي الصَّلاَةِ وَضَعَ كَفَّهُ الْيُسْرَى عَلَى فَخِذِهِ الْيُسْرَى، وَكَفَّهُ الْيُمْنَى عَلَى فَخِذِهِ الْيُمْنَى، وَأَشَارَ بِإِصْبَعِهِ السَّبَّابَةِ لاَ يُجَاوِزُ بَصَرُهُ إِشَارَتَهُ)) [رواه أبو داود والنسائي واللفظ له]

"Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- namazda oturduğu zaman, sol avucunu sol uyluğunun üzerine, sağ avucunu sağ uyluğunun üzerine koyar, şehâdet parmağıyla da işâret eder,gözlerini (şehâdet parmağıyla yaptığı) **işâretten ayırmazdı."**[1]

Nevevî -Allah ona rahmet etsin- "Sahih-i Müslim Şerhi";c:5,s: 81'de hadisin sahih olduğunu belirttikten sonra şöyle demiştir:

"Sünnet olan; (namaz kılan kimsenin) gözlerini şehâdet parmağıyla yaptığı işâretten ayırmamasıdır. Bu konuda Ebu Davud'un süneninde sahih bir hadis vardır."

Bazı âlimler, Allah Teâlâ'nın:

﴿فَوَلِّ وَجۡهَكَ شَطۡرَ ٱلۡمَسۡجِدِ ٱلۡحَرَامِۚ﴾ [سورة البقرة من الآية: 144]

---

[1] Ebu Davud; hadis no: 990. Nesâî; hadis no: 1275

"... O halde yüzünü Mescid-i Haram'a doğru çevir..."[1]

Emrini,namaz kılan kimsenin, secde yerine değil de önüne bakmalıdır, diye belirttikleri görüş, mercuh (tercih edilmeyen) görüştür.

İbn-i Kudâme -Allah ona rahmet etsin- bu konuda şöyle demiştir:

"Namaz kılan kimsenin gözlerini secde yerine dikmesi müstehaptır. Ahmed, Hanbel'den naklettiği rivâyette şöyle demiştir:

-Namazdaki huşû; kişinin gözlerini secde yerine dikmesidir.Bu, Müslim b. Yesâr ve Katâde'den rivâyet edilmiştir."[2]

İkincisi:

Rükû eden kimsenin (rükûda iken) başını yukarı kaldırmamasının veya yere çok eğmemesinin, aksine

---

[1] Bakara Sûresi: 144

[2] el-Muğnî; c: 1, s: 370

sırtı ile aynı hizâda bulunmasının müstehap olduğuna dâir sahih sünnetten deliller gelmiştir.

Nitekim Âişe'den -Allah ondan râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre o şöyle demiştir:

((كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَفْتَتِحُ الصَّلاَةَ بِالتَّكْبِيرِ، وَالْقِرَاءَةَ بِ(الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ)، وَكَانَ إِذَا رَكَعَ لَمْ يُشْخِصْ رَأْسَهُ وَلَمْ يُصَوِّبْهُ ، وَلَكِنْ بَيْنَ ذَلِكَ)) [رواه مسلم]

"Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- namaza tekbir ile, Kur'ân okumaya da 'Elhamdulillahi Rabbi'l-âlemîn' (Fatiha Sûresi) **ile başlardı. Rükûa vardığı zaman başını ne yukarı kaldırır, ne de aşağı büsbütün eğerdi. Bu ikisinin arasında tutardı."**[1]

Değerli âlim Muhammed b. Salih el-Useymîn -Allah ona rahmet etsin- rükûun şeklini ve rükû edenin sırtını düz tutmasının müstehap olduğunu açıklarken şöyle demiştir:

"Müellifin: Sırtını düz tutmalıdır" sözünde geçen istivâdan kasıt şudur: Sırtın istivâsı, hem uzunluk, hem yükseklik,hem de inişte olmalıdır.Yani rükûda iken belini

[1] Müslim; hadis no: 498

yay haline getirmemeli,belinin ortasını çukur yapmama ve belinin ön tarafını aşağı eğmemelidir.Aksine belini düz yapmalıdır. Nitekim Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'den böyle gelmiştir. Âişe -Allah ondan râzı olsun- şöyle demiştir:

"...(Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-) **rükûa vardığı zaman başını ne yukarı kaldırır, ne de aşağı büsbütün eğerdi. Bu ikisinin arasında tutardı."**[1]

Allah Teâlâ en iyi bilendir.

[1] eş-Şerhu'l-Mumti'; c: 3, s: 90